

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

МАЛАШЕВСЬКА ІРИНА АНАТОЛІВНА

УДК 378. 637.016:78

**МЕТОДИКА МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
НА ІСТОРИКО-СТИЛЬОВІЙ ОСНОВІ**

13.00.02 – теорія та методика навчання музики і музичного виховання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2005

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор
Побережна Галина Іонівна,
Національний педагогічний
університет імені М.П.Драгоманова, завідувач
кафедри теорії та історії музики.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Ростовський Олександр Якович,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя, декан факультету
культури і мистецтв;

кандидат мистецтвознавства, доцент
Зайцева Людмила Анатоліївна,
Кримський гуманітарний університет,
доцент кафедри теорії, історії музики і
гри на музичних інструментах.

Провідна установа: Південноукраїнський державний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського,
кафедра педагогіки, Міністерство освіти і науки України, м. Одеса.

Захист відбудеться “ 9 ” _____ листопада 2005 р. о 14.30 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради К 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова,
01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені
М.П.Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “ 1 ” _____ жовтня 2005 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.М.Завадська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах бурхливого розвитку цивілізації та посилення інтеграційних процесів у всіх сферах життєдіяльності нашого суспільства вдосконалення навчального процесу у вищій школі набуває першочергового значення. Потреба створення ефективних педагогічних проєктів та методик навчання зумовлюється необхідністю впровадження основних положень Болонської конвенції в національну освіту. Країни, що входять до Європейського союзу, давно визнали інтеграцію та варіативність пріоритетними освітніми принципами.

У руслі наукових пошуків та реформувань знаходиться і педагогіка мистецтва. Ідея художньої інтеграції, що закладена в змісті галузі „Мистецтво” – „Естетична культура” державного стандарту початкової, базової та повної середньої освіти, актуалізує наявність загальнохудожньої компетентності та ерудиції вчителя музики. Важливим при цьому постає формування чітко вибудованої системи знань про стильові музичні явища.

Крім того, однією з вимог музично-педагогічної освіти є її культуровідповідність. Розрахунок на активну співтворчість слухача – характерна риса сьогодення. Адекватне сприйняття контрастної та синтезуючої взаємодії стилів потребує вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики.

Вирішення окреслених питань уможлиблюється за умови переведення музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильову основу шляхом об'єднання музично-теоретичних дисциплін в інтегрований курс.

Розробка та впровадження інноваційної методики музично-теоретичного навчання вимагає врахування специфіки діяльності педагогів-музикантів у контексті сучасних наукових підходів. Питання їх фахової підготовки висвітлені в працях Ю.Алієва, О.Апраксіної, Л.Арчажникової, Л.Безбородової, Н.Ветлугіної, Г.Падалки, О.Ростовського, О.Рудницької. Проблеми формування художньої ерудиції вчителя вивчали Л.Масол, О.Соколова, О.Щолокова та ін.

Категорія музичного стилю досліджувалася мистецтвознавцями В.Медушевським, М.Михайловим, С.Скребковим, А.Сохором. Різностильові тенденції музики ХХ ст. знайшли відбиття у працях Л.Березовчук, Г.Григор'євої, Я.Губанова, С.Румянцева та ін.

Аналіз наукових досягнень з проблеми застосування історико-стильового підходу до фортепіанної (В.Буцяк, О.Щербініна), диригентської (І.Гулеска, М.Сорокіна), музично-історичної (Н.Голубева), музично-теоретичної (В.Девуцький, Г.Побережна, Л.Секретова, Н.Семенова) та професійної підготовки в цілому (О.Демченко) студентів музичних навчальних закладів дозволив констатувати наявність у ньому великого педагогічного потенціалу. Історико-стильовий підхід сприяє естетичному вихованню студентів (О.Рябініна), координуванню їх музично-історичних і

теоретичних знань (С.Петриков) та формуванню вміння у майбутніх учителів музики орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. Одним із складових цього вміння є стильовий музичний слух. Проблему його виховання досліджували Т.Бондаренко, З.Глядешкіна, М.Карасьова, О.Комарова, Л.Масльонкова, О.Островський та ін.

Музично-теоретична підготовка на історико-стильовій основі актуалізує необхідність використання комплексного підходу до навчального процесу педагогів-музикантів. Його фундамент у галузі мистецької освіти закладений видатними науковцями Б.Асаф'євим та Б.Яворським. У 80-90-ті роки минулого століття комплексність у навчанні (міжпредметні зв'язки та комплексні курси) отримала широке розповсюдження в процесі підготовки студентів педагогічних вищих навчальних закладів (О.Кубанцева, Г.Побережна, С.Шип), консерваторій (Т.Баранова, Т.Бондаренко, Г.Виноградов, І.Котляревський, Н.Миронова, Н.Смоляга, А.Тевосян, В.Фомін, І.Чижик, М.Шрейдер) та інститутів культури (М.Будз, Т.Іванченко). На сучасному етапі комплексний підхід знаходить своє продовження в ідеї інтегрованих курсів. Інтеграцію як наукову категорію досліджували Б.Ахлибінінський, Н.Депенчук, М.Іванчук, Б.Кедров, О.Сичивиця, М.Чепіков та ін. Сутність освітньої інтеграції розглядали І.Бех, Н.Гонтаровська, С.Гончаренко, О.Нижник, В.Новоблаговещенський та ін. Однак проблема інтеграції музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики в історико-стильовій площині поки що не знайшла належного вирішення.

Актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична та методична розробленість, а також потреби практики зумовили вибір теми нашого дослідження: *„Методика музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі”*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова та складає частину дослідження *„Зміст освіти, форми, методи і засоби підготовки вчителів”*. Тему дисертаційної роботи затверджено вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 10 від 3.06.2002 р.) та узгоджено у Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 6 від 17.05.2003 р.).

Об'єкт дослідження – процес музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методика музично-теоретичної підготовки педагогів-музикантів на історико-стильовій основі.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методики музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі.

Гіпотеза дослідження. Методика музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі буде ефективною за таких умов: усвідомлення студентами значущості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики; засвоєння ґрунтовних історико-стильових знань та підкріплення їх слуховою опорою; оволодіння аналітичними, комунікативними і практично-творчими вміннями та навичками в історико-стильовому ключі.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан розробки проблеми стильового виховання в теорії та практиці музичної освіти.
2. Розкрити сутність уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, виявити його структуру.
3. Дослідити методичні аспекти застосування комплексного підходу до освітнього процесу вищих педагогічних навчальних закладів.
4. Розробити принципи та педагогічні умови інтегрованого музично-теоретичного навчання педагогів-музикантів, побудованого в історико-стильовому ракурсі.
5. Визначити критерії та встановити рівні сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики у студентів педагогічних університетів.
6. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методи й прийоми музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі.

Методологічну основу дослідження становлять загальнотеоретичні й методологічні принципи наукового пізнання, філософські ідеї щодо сутності мистецтва як специфічної форми суспільної свідомості, концептуальні положення психології та педагогіки про роль інтеграції у виконанні завдань професійної освіти.

Теоретичною основою дослідження є: психолого-педагогічні концепції щодо змісту й методів навчання в середній та вищій школах (Ю.Бабанський, І.Лернер, М.Скаткін, А.Хуторський), дослідження про специфіку діяльності педагога-музиканта (О.Апраксіна, Л.Арчажникова, Б.Асаф'єв, Л.Безбородова, Г.Падалка, О.Ростовський), фундаментальні ідеї щодо застосування комплексного підходу до музично-теоретичної підготовки у системі музичної освіти (Т.Баранова, І.Котляревський, Н.Миронова, В.Фомін), наукові праці про використання історико-стильового підходу до музичного навчання (В.Буцяк, Н.Голубєва, С.Петриков, Г.Побережна, О.Рябініна, Л.Секретова), методичні засади виховання стильового музичного слуху (Т.Бондаренко, М.Карасьова, О.Комарова, Л.Масльонкова, О.Островський, І.Чижик).

Методи дослідження. У ході дослідження були використані методи теоретичного та емпіричного рівнів. До першої групи належали методи теоретичного аналізу психолого-педагогічної, філософської та мистецтвознавчої літератури з досліджуваної теми, а також систематизації, класифікації та узагальнення отриманої інформації, вивчення передового

педагогічного досвіду. Дані методи використовувалися з метою вивчення проблеми застосування історико-стильового та комплексного підходів до музично-освітньої практики, визначення сутності та структури вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, розробки експериментальної методики. До методів емпіричного рівня належали методи бесіди, анкетування, спостереження, вивчення навчальної документації, педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний), обробка експериментальних даних. Ці методи сприяли ефективності педагогічних впливів, забезпечували об'єктивність діагностичних даних та достовірність отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження. *Визначено* систему музично-теоретичної підготовки студентів вищих навчальних закладів шляхом об'єднання музично-теоретичних дисциплін в інтегрований курс та спрямування його в історико-стильову площину. *Вперше* розроблено та експериментально перевірено методику музично-теоретичної підготовки педагогів-музикантів на історико-стильовій основі. *Уточнено* поняття „вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики”, конкретизовано його структуру. *Створено* систему критеріїв, показників та визначено рівні сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. *Дістали* подальшого розвитку ідеї застосування історико-стильового та комплексного підходів до музично-педагогічної освіти в ракурсі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів.

Теоретичне значення дослідження. Висновки дисертації містять потенціал наукового осмислення проблеми стильового виховання майбутніх учителів музики, актуалізують необхідність наукових розробок питань формування музично-стильової орієнтації в учнів різних вікових категорій в процесі музично-естетичного виховання, розширюють наукові погляди щодо уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики як основи професіоналізму та художньої ерудованості педагогів-музикантів.

Практичне значення роботи полягає в розробці та апробації інтегрованого музично-теоретичного курсу на історико-стильовій основі. Матеріали, положення й висновки дисертації можуть слугувати базою для оновлення та певної корекції змісту музично-теоретичних курсів у вищих навчальних закладах освіти, використовуватися при розробці програм цих курсів, при написанні методичних рекомендацій з питань удосконалення фахової підготовки вчителів, а також у практичній діяльності викладачів музично-педагогічних вищих навчальних закладів.

Вірогідність дослідження забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних положень роботи, застосуванням методів теоретичного та експериментального пошуків, кількісним та якісним аналізом результатів.

Експериментальною базою дослідження були: Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди та Богуславський навчально-консультаційний центр

Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. Загалом дослідно-експериментальною роботою було охоплено 348 студентів.

Організація дослідження. Дослідження проводилось упродовж 3-х етапів.

На першому етапі (2000-2002 рр.) було проаналізовано та вивчено філософську, психолого-педагогічну та мистецтвознавчу літературу з досліджуваної проблеми, визначено сутність та структуру вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, виявлено педагогічні умови формування даного уміння.

На другому етапі (2002-2004 рр.) проведено діагностувальний зріз (констатувальний експеримент), розроблено методіку музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі та розпочато її впровадження в навчально-виховний процес (формувальний експеримент).

На третьому етапі (2004-2005 рр.) продовжено та завершено апробацію методіки, здійснено аналіз та узагальнення отриманих результатів.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення дисертації доповідалися й обговорювалися на всеукраїнській науково-практичній конференції „Професійна підготовка майбутнього вчителя” (м. Ніжин, 2003 р.), науково-практичному семінарі „Методологічні засади мистецької освіти” (м. Київ, 2004 р.), міжнародній науковій конференції „Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції” (м. Суми, 2004 р.), звітньо-наукових конференціях професорсько-викладацького складу та молодих вчених Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м. Київ, 2002-2004 рр.), всеукраїнській науково-методичній конференції „Актуальні проблеми інтегрованого викладання лінгводидактичних і мистецьких дисциплін у закладах освіти” (м. Житомир, 2005 р.).

Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка № 627 від 30.11.2004 р.), Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (довідка № 04-10/98 від 26.01.2005 р.), Богуславського навчально-консультаційного центру Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка № 70 від 07.02.2005 р.) та Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв (довідка № 7 від 27.01.2005р.).

Публікації. Основні теоретичні положення дослідницького пошуку, його результати та висновки представлено у 7 одноосібних публікаціях автора, із яких 6 статей у фахових наукових виданнях, 1 тези в збірнику матеріалів конференції.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, коротких висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (297 найменувань, з них 5 – іноземною мовою) та додатків. Загальний обсяг дисертації – 220 сторінок (основний зміст викладено на 159 сторінках). Робота містить 8 таблиць, 3 схеми та 2 діаграми.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, сформульовано гіпотезу, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, окреслено методичні та теоретичні засади дисертації, наведено відомості про апробацію та впровадження її результатів.

У **першому розділі** – „Теоретичні основи дослідження” – на основі вивчення філософської, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої наукової літератури проаналізовано специфіку діяльності вчителя музики в контексті сучасних наукових підходів, досліджено теоретико-методичні засади стильового виховання в музично-освітній практиці, розкрито сутність і структуру вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, розглянуто важливі аспекти виховання стильового музичного слуху.

Кардинальні зміни у сфері шкільної мистецької освіти зумовлюють необхідність підвищення кваліфікації майбутнього вчителя музики. Актуальним при цьому залишається врахування специфіки його діяльності, яка характеризується комплексною природою, різноплановістю, багатоскладовістю та творчою сутністю. Аналіз реального стану фахової підготовки педагогів-музикантів засвідчив недостатню скерованість її на формування художнього світогляду студентів, підґрунтям якого є вміння орієнтуватися в музично-стильових процесах.

Проблема музичного стилю завжди була в центрі уваги мистецтвознавців. Основу цього багатогранного поняття складає об'єктивна художня єдність, яка вміщує в собі риси композиторського, національного та історичного стилів. Минуле століття руйнує традиційні уявлення про музичний стиль. Якщо у музиці попередніх епох все розмаїття композиторської творчості мало спільний “музичний словник”, то сучасній музиці притаманне паралельне існування різноманітних типів мислень, логік, технологій, систем. Процес сприйняття контрастної та синтезуючої взаємодії стилів потребує ерудованості в музично-стильовій палітрі минулого, володіння системою виразових засобів стилів різних епох, гнучкого та стилістично розвиненого музичного слуху, наявності історико-стильового музичного мислення та бачення художніх явищ в історичній перспективі. Усі вищезазвані властивості є складовими *вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики*, яке в контексті нашого дослідження трактується як здатність до усвідомленого оперування музично-стильовими знаннями та слуховими уявленнями в процесі аналітично-мисленнєвої діяльності та практично-творчої роботи майбутніх учителів музики.

Структурними елементами даного вміння є **мотиваційно-потребовий**, що виражається в усвідомленні значущості володіння окресленим умінням для подальшої фахової діяльності,

когнітивно-теоретичний, який передбачає наявність великого обсягу засвоєних історико-стильових знань, **слухо-перцептивний**, ядром якого виступає здатність здійснювати на основі слухових уявлень атрибуцію жанрово-стильової належності музичного матеріалу, **мисленнєво-операційний**, що характеризує сформованість аналітично-стильових умінь, **креативно-комунікативний**, який включає володіння комунікативними та практично-творчими уміннями та навичками в історико-стильовому аспекті.

У **другому розділі** – „Теоретичне обґрунтування інтегрованої музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі” – висвітлено досвід застосування комплексного підходу до музично-теоретичної підготовки, обґрунтовано основні принципи експериментальної методики, визначено педагогічні умови її ефективного реалізації, проаналізовано різні варіанти інтегрування музично-теоретичних дисциплін.

Комплексний підхід реалізується в різних формах організації навчальної діяльності, а саме: 1) у *традиційних курсах, що тяжіють до міждисциплінарних зв'язків* (тенденція до взаємодії дисциплін та переробки їх змісту); 2) у *комплексних курсах* (поєднання елементів різних дисциплін на основі певної цілісності при збереженні сутнісної своєрідності складових); 3) у *інтегрованих, синтетичних курсах* (формування нового, синтетичного предмету та використання відповідних методів).

Об'єднання музично-теоретичних дисциплін в інтегрований курс є оптимальним шляхом вирішення проблеми переведення музично-теоретичної підготовки на історико-стильову основу. Дана методика базується на реалізації конкретних **принципів**. Серед них: принцип комплексного підходу до процесу опанування навчальним матеріалом музично-теоретичних дисциплін; принцип варіативності інтегрованої музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі; принцип підкріплення історико-стильових знань студентів музично-слуховим сприйняттям; принцип підпорядкованості хронологічного аспекту вивчення навчального матеріалу структурно-логічному задуму. Всі названі принципи повинні перебувати у діалектичній взаємодії з основними принципами дидактики.

Впровадження в практику музично-теоретичного навчання окреслених принципів вимагало визначення **педагогічних умов** їх реалізації, до яких належать:

орієнтація музично-теоретичного навчання на комплексно-синтетичні засади: синтез теоретичного, виконавського та композиторського видів діяльності; синтез теоретичного, слухового та практичного компонентів всередині кожного виду діяльності;

розширення сфери самостійно-пошукової роботи майбутніх учителів музики у процесі опанування матеріалом інтегрованого музично-теоретичного курсу на історико-стильовій основі;

застосування диференційованого підходу до оцінювання творчих робіт студентів в історико-стильовому аспекті.

Музично-теоретична підготовка педагогів-музикантів на історико-стильовій основі має декілька варіантів втілення (принцип варіативності). Кожен варіант моделі визначає вид об'єднання дисциплін, що входять до музично-теоретичного циклу: 1) *сольфеджіо та гармонія*; 2) *сольфеджіо та поліфонія*; 3) *сольфеджіо, гармонія та поліфонія*; 4) *сольфеджіо, гармонія, поліфонія та аналіз музичних творів*. Тематичний план інтегрованого курсу **„Сольфеджіо та гармонія”** будується з урахуванням історичної еволюції *гармонічних* засобів музичного мистецтва. Вивчення лише поліфонічного складу в історичній проекції здійснюється в інтегрованому курсі **„Сольфеджіо та поліфонія”**. Однак опанування лише одним з видів багатоголосся не формує *повної системи* знань про еволюцію музичного мистецтва, а є лише підсистемою цих знань. З огляду на це об'єднання всіх трьох дисциплін в інтегрований курс **„Сольфеджіо, гармонія та поліфонія”** є глибшим та більш дієвим засобом формування в студентів уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. Даний курс створює всі умови для дослідження взаємозв'язку та взаємодії гармонії та поліфонії на всіх етапах історичного розвитку. Але найефективнішим курсом є **„Сольфеджіо, гармонія, поліфонія та аналіз музичних творів”** (його можна було б назвати *„Загальна теорія музики”*), який уможливує всебічне вивчення музичного твору, а також музичної творчості певної історичної доби. Однак подібна інтеграція є дуже складним завданням. Вона потребує, по-перше, універсалізму, високого професіоналізму, значних зусиль, ентузіазму та освіченості викладача, фундаментальної методологічної забезпеченості курсу, а по-друге, готовності студентів до засвоєння його теоретичного та практичного матеріалу. Отже, на основі порівняльного аналізу варіативної моделі ми дійшли висновку, що оптимальним варіантом є інтегрований курс **„Сольфеджіо, гармонія та поліфонія”**, який синтезує ґрунтовність та доступність, що є дуже важливим фактором в умовах навчання на музично-педагогічних факультетах.

Третій розділ – *„Педагогічний експеримент із впровадження в навчальний процес методики музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі”* – присвячений розробці критеріїв і показників та визначенню рівнів сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, апробації методів та прийомів музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі, висвітленню ходу та результатів констатувального та формувального експериментів.

Констатувальний експеримент мав на меті з'ясувати вихідний рівень сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музичного мистецтва в майбутніх учителів музики. Були застосовані **методи** бесіди, анкетного опитування, прямого та опосередкованого спостереження, рейтингу, аналітичних, проблемно-перцептивних і практично-творчих завдань, аналізу результатів діяльності та статистичних даних.

Були визначені діагностичні критерії та показники сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. Критерій *усвідомлення значущості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музичного мистецтва* визначався за такими показниками: інтерес до своєї професійної підготовки, ставлення до процесу пізнання історико-стильових закономірностей розвитку музики. *Наявність знань у галузі стильових музичних явищ* виявляли такі показники, як обізнаність, ерудиція в сфері стильових закономірностей розвитку музики, розуміння цілісності та взаємообумовленості історичного руху мистецтва. *Сформованість стильового музичного слуху* виражалась у вмінні здійснювати на основі слухових уявлень свідому атрибуцію стильової належності музичного матеріалу всіх історичних епох. Показником *володіння спеціальними аналітичними вміннями* слугувала міра виконання таких завдань, як виокремлення комплексу засобів музичної виразності кожного історичного стилю на основі аналізу, синтезу, порівняння тощо. *Ступінь творчої самостійності та комунікативності студентів* визначала наявність практично-творчих навичок: виявлення жанрово-стильової належності музичного твору та його педагогічного потенціалу, володіння вмінням стилізованої імпровізації, аранжування та підбору акомпанементу до українських народних та шкільних пісень на основі чітко зафіксованих у свідомості студентів стильових „формул”, „кліше” та здатність спілкуватися з хоровим колективом у процесі озвучення власних творчих доробків.

Після проведення констатувального експерименту було встановлено, що **63,5%** всіх студентів (221 особа) мають *низький рівень* сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. Вони проявили байдуже ставлення до процесу пізнання стильових закономірностей розвитку музики, неінформованість щодо музично-стильових явищ, неорієнтування в характерних ознаках кожного стилю, відсутність стильового музичного слуху та навичок аналітичної діяльності в історико-стильовій площині, неспроможність до самостійної практично-творчої роботи в історико-стильовому аспекті.

Середній рівень мають **36,5 %** (127 осіб) студентів, які недостатньо усвідомлюють важливість знань, умінь та навичок в історико-стильовому аспекті, частково орієнтуються в стильових музичних явищах, слабо володіють системою засобів музичної виразності кожного історичного стилю, мають недостатньо розвинутий стильовий музичний слух, демонструють малу активність й безініціативність при виконанні аналітичної та практично-творчої роботи.

Високий рівень сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики не констатувався у студентів взагалі. Він передбачає повне усвідомлення значущості та важливості цього вміння для майбутньої професії, вільне володіння системою знань про стильові закономірності розвитку музики та характерні ознаки кожного історичного стилю, наявність стильового музичного слуху та стильового музичного мислення, правильне використання системи

стильових ознак у практично-творчій діяльності, активність і комунікабельність у практично-самостійній роботі.

Дослідження специфіки музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики дозволило визначити, що сформувані вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики можна за умови реалізації **педагогічної моделі**, що складається з таких структурних компонентів: **мотиваційно-потребового** (спрямовує на зацікавленість діяльністю, розуміння та усвідомлення важливості досягнення кінцевого результату); **когнітивно-теоретичного** (передбачає набуття ґрунтовних музикознавчих знань в історико-стильовому ракурсі); **слухо-перцептивного** (вимагає підкріплення теоретичних знань слуховою опорою); **мисленнєво-операційного** (скеровує на формування аналітично-стильових умінь); **креативно-комунікативного** (орієнтує на оволодіння комунікативними та практично-творчими вміннями та навичками в історико-стильовій площині).

Впровадження методики музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі здійснювалося впродовж трьох етапів: **підготовчого, класичного та хронологічного**. Поетапність у змістовому аспекті здійснювалася від диференціації музично-теоретичного знання („вертикальний зріз”) через норми класичного голосоведення („серцевина”) до інтеграції цих знань в історико-стильовому ключі („горизонтальний зріз”).

Успішність формувального експерименту значною мірою залежала від дієвості *методів стимуляції та мотивації навчання* (Ю.Бабанський), котрі передбачали донесення до свідомості студентів значення, ролі, мети та завдань усіх етапів музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі.

Мета **підготовчого** (першого) **етапу** полягала в повторі та закріпленні елементарно-теоретичних знань, умінь та навичок. Дуже важливим було застосування *методу опори на національне музичне мистецтво* – вивчення характерних стильових особливостей української народної пісенності. Залучення *індуктивного методу* на даному етапі дозволяло диференційовано розглянути кожен засіб музичної виразності з подальшим простеженням та вивченням шляху його історичного розвитку. Використання *методу взаємонавчання* (А.Хуторський) було спрямоване на перетворення студента з об’єкта на суб’єкт освітнього процесу. Вагомою була активізація *методу оволодіння азами композиції*, суть якого полягала у забезпеченні студентів знаннями тих закономірностей і правил, які діють у сфері художньої творчості. Застосування *креативного методу* (А.Хуторський) було спрямоване на формування в студентів системи творчих умінь і навичок в історико-стильовому ракурсі. Реалізація *методу нормотворчості* (А.Хуторський) у процесі групового озвучення аранжувань української народної та шкільної пісень, де один зі студентів (автор) поставав у ролі керівника хорового ансамблю, вирішувала питання професійної специфікації музично-теоретичного навчання.

Класичний (другий) етап інтегрованої музично-теоретичної підготовки мав на меті надання студентам знань, умінь та навичок, які передбачалися традиційним вивченням курсу „Гармонія”. Активно застосовувались *репродуктивний метод* (І.Лернер, М.Скаткін) та *метод практичних вправ*. Виховання гармонічного аспекту стильового музичного слуху здійснювалося за допомогою *методу проблемно-перцептивних завдань*: слуховий аналіз функціональної послідовності акордів, запис під музичне диктування уривків із творів віденських класиків (2-4 такти). *Метод нормотворчості* на даному етапі сприяв удосконаленню вміння спілкуватися з хоровим колективом. Залучення *аналітичного методу* слугувало формуванню у студентів здатності аналізувати сукупність усіх засобів музичної виразності в творах композиторів-класиків. Широке використання отримав *креативний метод*, який був зорієнтований на оволодіння студентами системою творчих умінь та навичок.

Хронологічний (третій) етап є найскладнішим і найважливішим порівняно з іншими. Адже саме тут студенти отримують головні знання, уміння та навички орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. За необхідне постало використання *дослідницького методу* (І.Лернер, М.Скаткін), який був спрямований на посилення самостійності наукового пошуку студентів. Було застосовано *дедуктивний метод*, що передбачав першочергове формування чітких знань та уявлень студентів щодо філософсько-естетичних норм історичної доби (загальне) і лише згодом – детальний розгляд характерних засобів музичної виразності, їх особливостей та відмінностей (часткове). Зазначимо важливість *методу комплексності при формуванні практичних навичок* студентів. Це спів під власний супровід, в тому числі імпровізаційний, гармонізація мелодії з одночасною поліфонізацією фактури, аранжуванням для конкретного виконавського складу тощо. *Метод дотримання наскрізного стильового стрижня – шкільної пісні* мав на меті акумулювати творчий потенціал і можливості студентів, дозволяючи їм значно розширити та збагатити власний репертуарний “багаж” у цій сфері. Інтенсивної реалізації набув *репродуктивний метод*. Виховання стильового музичного слуху здійснювалося під час активізації *методу проблемно-перцептивних завдань*: запис під музичне диктування нескладних уривків музичних творів різних епох, вокально-хорове виконання цих та інших музичних зразків (*метод нормотворчості*). Чітке усвідомлення студентами системи музично-стильових ознак конкретного історичного періоду потребувало активізації *методу стильового аналізу засобів музичної виразності*. Застосування *творчого методу* дозволило перевірити рівень засвоєння студентами системи характерних стильових ознак усіх епох у практично-творчих завданнях. Досить дієвим виступив *метод „фронтального” занурення в епоху*, який передбачав повне заглиблення студентів у історичний, філософський, музичний та культурно-інформаційний матеріал стосовно певної історичної доби (так зване „всебічне охоплення стилю”). Слід додати, що після завершення всіх

етапів інтегрованого музично-теоретичного навчання було використано *методи контролю та самоконтролю* (Ю.Бабанський).

Динаміку змін рівнів сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики всіх груп відображено в таблиці 1 та діаграмах 1.1 та 1.2.

Таблиця 1

Динаміка сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики майбутніх педагогів-музикантів (%)

Групи	ЕГ(К)		КГ(К)		ЕГ(П-Хм)		КГ(П-Хм)	
	Поч.	Кінц.	Поч.	Кінц.	Поч.	Кінц.	Поч.	Кінц.
Високий	–	57,1	–	16,9	–	41,8	–	15
Середній	43,6	37,2	39,8	55,9	26,4	45,5	35,3	49,7
Низький	56,4	5,7	60,2	27,2	73,6	12,7	64,7	35,3

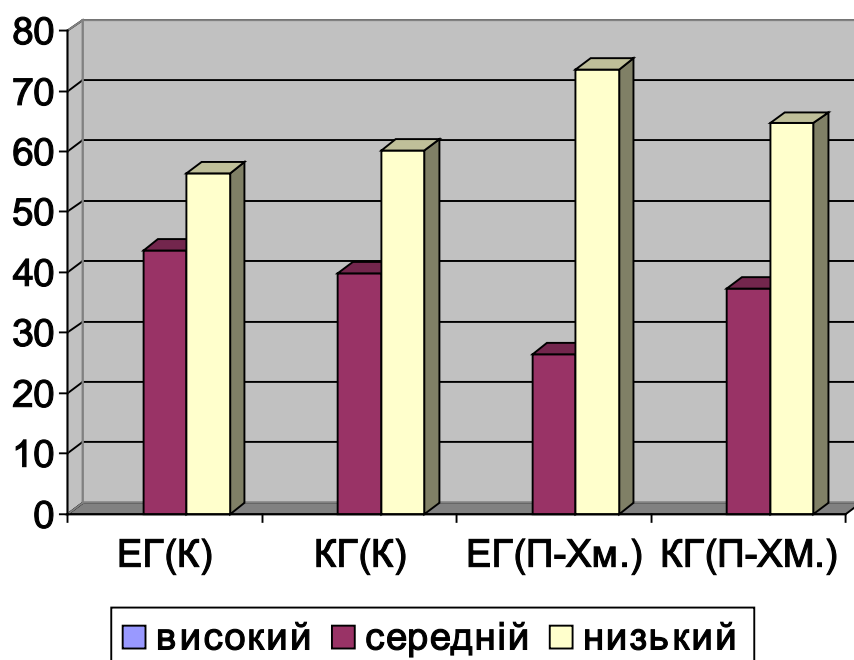
Зіставлення результатів початкового та кінцевого зрізів в експериментальних групах дозволяє прослідкувати збільшення кількості студентів з високим рівнем сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики: ЕГ(К) з 0 % до 57,1%, ЕГ(П-Хм) з 0% до 41,8%. У контрольних групах значного збільшення показників високого рівня не виявлено: КГ(К) – з 0% до 16,9%, КГ(П-Хм) – з 0% до 15%. За рахунок зростання показників високого рівня в ЕГ(К) знизилася показники її середнього рівня з 43,6% до 37,2%. В ЕГ(П-Хм) кількість студентів із середнім рівнем піднялась з 26,4% до 45,5%. Також за час експерименту значна кількість студентів контрольних груп залишилася на середньому та низькому рівнях (відповідно КГ(К) – 55,9 % та 27,2%; КГ(П-Хм) – 49,7% та 35,3%), а в експериментальних групах показники низького рівня знизилася: в ЕГ(К) – з 56,4% до 5,7%, в ЕГ(П-Хм) – з 73,6% до 12,7%. Одержані результати підтвердили ефективність та дієвість методики музично-теоретичної підготовки педагогів-музикантів на історико-стильовій основі.

У процесі експериментального навчання уможливилася порівняння результатів не лише експериментальних і контрольних груп. Досить цікавим було зіставлення результатів двох експериментальних груп. Значно вищий рівень сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики виявили студенти ЕГ(К), які мали достатню базову підготовку – закінчили музичну школу та училище. В ЕГ(П-Хм) були задіяні лише студенти-випускники музичних шкіл і хорових студій, котрі мали значно нижчий вихідний рівень елементарних музично-теоретичних знань, умінь та навичок, сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. Ці дані свідчать про те, що студентам необхідно мати

елементарний рівень музично-теоретичних знань для більш успішного формування окресленого вміння.

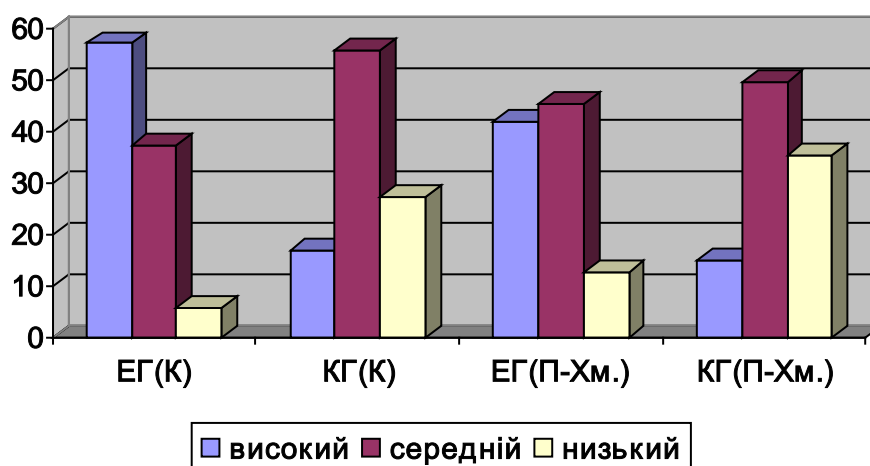
Діаграма 1.1

Рівні сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики до експерименту

Діаграма 1.2

Рівні сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики після експерименту

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми вдосконалення музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на основі використання історико-стильового та комплексного підходів до навчального процесу, що знайшло відображення в розробці та експериментальній перевірці методики музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі, теоретичному обґрунтуванні поняття „вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики” та визначенні його структури. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань підтвердили правомірність висунутої гіпотези та дозволили зробити такі висновки.

1. В умовах перебудови системи вітчизняної освіти у відповідності до основних ідей Болонської конвенції комплексне включення інтеграції та диференціації в освітній процес є нагальною потребою. Методика музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі є фактором вирішення проблеми підготовки фахівців музично-педагогічної діяльності, здатних забезпечити сучасні реформування та системні перетворення шкільної освіти. Крім того, дана методика сприяє розв'язанню проблеми культуровідповідності музично-педагогічної освіти. Наближення майбутнього вчителя до розуміння й належного сприйняття стильового „плюралізму” музики ХХ ст. забезпечується сформованістю вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, що є одним з головних завдань інноваційної методики музично-теоретичного навчання.

2. Аналіз стану розробки проблеми стильового виховання в теорії та практиці музичної освіти дозволив констатувати, що історико-стильовий підхід до підготовки студентів музичних навчальних закладів поки що не має широкого впровадження, а є лише результатом поодиноких педагогічних пошуків шляхів оптимізації навчального процесу. Усі ці пошуки і, безперечно, цінні знахідки розпорошені, не скориговані між собою. Цілісної методики щодо переведення музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів на нову основу сьогодні так і немає, а це гальмує реалізацію даної педагогічної ідеї на практиці.

3. Теоретичне дослідження дало можливість розкрити сутність *уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики*, яке розглядається як здатність до усвідомленого оперування музично-стильовими знаннями та слуховими уявленнями в процесі аналітично-мисленнєвої діяльності та практично-творчої роботи майбутніх учителів музики.

Структурними елементами даного вміння є *мотиваційно-потребовий*, що виражається в усвідомленні значущості володіння окресленим умінням для подальшої роботи, *когнітивно-теоретичний*, який передбачає наявність великого обсягу засвоєних історико-стильових знань, *слухо-перцептивний*, ядром якого виступає здатність здійснювати на

основі слухових уявлень атрибуцію жанрово-стильової належності музичного матеріалу, *мисленнєво-операційний*, що характеризує сформованість аналітично-стильових умінь, *креативно-комунікативний*, який включає володіння комунікативними та практично-творчими вміннями та навичками в історико-стильовому аспекті.

4. В результаті дослідження доведено, що одним з оптимальних шляхів вирішення проблеми переведення музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильову основу є застосування комплексних форм навчання, а саме об'єднання музично-теоретичних дисциплін в інтегрований курс. Подібна інтеграція забезпечує єдність теорії, аналізу, сольфеджування, письмових завдань та гри на інструменті протягом усієї музично-теоретичної підготовки, що сприяє значно кращому засвоєнню навчального матеріалу. Комплексні знання, вміння та навички, отримані студентами в процесі опанування змістом та виконання завдань даного курсу, знаходять практичне відображення у вмінні розглядати музичні явища в історичній проекції.

5. Інтегроване музично-теоретичне навчання педагогів-музикантів, побудоване в історико-стильовому ракурсі, ґрунтується на таких принципах: комплексного підходу до процесу опанування навчальним матеріалом музично-теоретичних дисциплін; варіативності інтегрованої музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі; підкріплення історико-стильових знань студентів музично-слуховим сприйняттям; підпорядкованості хронологічного аспекту вивчення навчального матеріалу структурно-логічному задуму.

Впровадження в практику музично-теоретичної підготовки окреслених принципів вимагало дотримання таких педагогічних умов: орієнтація музично-теоретичного навчання на комплексно-синтетичні засади: синтез теоретичного, виконавського та композиторського видів діяльності; синтез теоретичного, слухового та практичного компонентів всередині кожного виду діяльності; розширення сфери самостійно-пошукової роботи майбутніх учителів музики у процесі опанування матеріалом інтегрованого музично-теоретичного курсу на історико-стильовій основі; застосування диференційованого підходу до оцінювання творчих робіт студентів в історико-стильовому аспекті.

6. Рівень сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики визначався за такими критеріями: усвідомлення значущості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музичного мистецтва; наявність знань у галузі стильових музичних явищ; сформованість стильового музичного слуху; володіння спеціальними аналітичними вміннями; ступінь творчої самостійності та комунікативності студентів. Експериментально доведено, що оптимізацію музично-теоретичної підготовки згідно з потребами майбутньої професійної діяльності вчителя музики забезпечує педагогічна модель, яка складається з таких

структурних компонентів: *мотиваційно-потребового, когнітивно-теоретичного, слухо-перцептивного, мисленнєво-операційного, креативно-комунікативного.*

Впровадження методики музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі здійснювалося впродовж трьох етапів: підготовчого, класичного та хронологічного. Досягнення мети і виконання завдань всіх названих етапів забезпечувало використання сукупності таких методів та прийомів: репродуктивного, дослідницького, креативного, практичних вправ, стимуляції та мотивації навчання, дотримання наскрізного стильового стрижня – шкільної пісні, опори на національне музичне мистецтво, комплексності при формуванні практичних навичок студентів, оволодіння азами композиції, „фронтального” занурення в епоху, стильового аналізу засобів музичної виразності, проблемно-перцептивних завдань, взаємонавчання, нормотвочості.

7. Результати формувального експерименту дали змогу констатувати суттєві позитивні зміни в рівнях сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики студентів експериментальних груп, що є прямим доказом ефективності розробленої методики.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. У процесі подальшої її розробки заслуговують на увагу такі питання, як забезпечення взаємозв'язку між викладанням музично-теоретичних та виконавських дисциплін на основі історико-стильового підходу, обґрунтування інтеграції всіх музикознавчих дисциплін – сукупно теоретичного та історичного циклів, розробка методики музично-теоретичної підготовки на історико-стильовій основі в процесі початкової музичної освіти.

Основні положення дисертації викладено в таких одноосібних публікаціях автора:

1. Малашевська І.А. Історико-стильова орієнтація як необхідна навичка майбутнього вчителя музики // Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету. – Серія: Психолого-педагогічні науки. – № 2. – Ніжин, 2003. – С. 128-131.

2. Малашевська І.А. Стильовий музичний слух як складова процесу підготовки педагогів-музикантів // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди: Науково-теоретичний збірник. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – Вип. 4. – С. 91-97.

3. Малашевська І.А. Основні принципи інтегрованої музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць / За ред. О.П.Щолокової та ін. – К.: НПУ, 2004. – Вип.5. – С. 40-46.

4. Малашевська І.А. Інтеграція музично-теоретичних знань педагогів-музикантів на історико-стильовій основі // Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: Теоретичні та

методичні засади розвитку / Тези міжнародної наукової конференції (30 червня – 2 липня). – Київ – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2004. – С. 14-16.

5. Малашевська І.А. Інтеграційні тенденції сучасної мистецької освіти // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 28 / За заг. ред. М.Б. Євтуха. – К.: КНЛУ, 2004. – С. 94-97.

6. Малашевська І.А. Музично-теоретична підготовка вчителів музики на історико-стильовій основі // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (6). – К.: НПУ, 2004. – С. 130-137.

7. Малашевська І.А. Інтегрована музично-теоретична підготовка майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі // Вісник Житомирського державного університету імена Івана Франка. – Вип. 21. – Житомир: ЖДУ, 2005. – С. 205-208.

Малашевська І.А. Методика музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02. – теорія та методика навчання музики і музичного виховання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2005.

Дисертація присвячена розробці та апробації методики музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі. Доведено, що ефективність музично-теоретичної підготовки педагогів-музикантів підвищиться за умови переведення її на історико-стильову основу шляхом об'єднання музично-теоретичних дисциплін (сольфеджіо, гармонії та поліфонії) в інтегрований курс, що забезпечує комплексне вивчення виразових засобів музики відповідно до їх еволюції та сприяє формуванню в студентів уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики. У дисертації розкрито сутність уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, конкретизовано його структуру. Обґрунтовано принципи та методи, педагогічні умови та модель музично-теоретичного навчання майбутніх учителів музики в історико-стильовому ракурсі. Розроблено та застосовано в педагогічному експерименті систему критеріїв, показників та визначено рівні сформованості вміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики.

Ключові слова: музично-теоретична підготовка, уміння орієнтуватися в історико-стильових процесах музики, стильовий музичний слух, інтегрований курс.

Малашевская И.А. Методика музыкально-теоретической подготовки будущих учителей музыки на историко-стилевой основе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения музыке и музыкального воспитания. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, Киев, 2005.

Научный труд посвящён разработке и апробации методики музыкально-теоретической подготовки будущих учителей музыки на историко-стилевой основе. На базе изучения философских, психолого-педагогических, искусствоведческих исследований произведён анализ специфики деятельности педагогов-музыкантов в контексте научных современных подходов, исследованы теоретико-методические основы стилового воспитания в музыкально-образовательной теории и практике, обосновано использование комплексного подхода как одного из оптимальных способов переведения музыкально-теоретической подготовки учителей музыки на историко-стилевую основу, проанализирована вариативная модель интегрированного музыкально-теоретического курса.

В диссертационном исследовании рассматривается сущность умения ориентироваться в историко-стилевых процессах музыки как способность свободного оперирования музыкально-стилевыми знаниями и слуховыми представлениями в процессе аналитико-мыслительной деятельности и практически-творческой работы будущих учителей музыки. Структурными элементами данного умения являются: **мотивационно-потребностный** (осмысление значимости владения данным умением); **когнитивно-теоретический** (историко-стилевые знания); **слухо-перцептивный** (стилевой музыкальный слух); **мыслительно-операционный** (стилевое музыкальное мышление); **креативно-коммуникативный** (коммуникативные и творческие умения и навыки в историко-стилевом аспекте).

В процессе исследования было выявлено, что решением проблемы переведения музыкально-теоретической подготовки на историко-стилевую основу является объединение музыкально-теоретических дисциплин (сольфеджио, гармонии и полифонии) в интегрированный курс. Эффективность данного нововведения обеспечивается методической оснащённостью, которая базируется на конкретных принципах: принцип комплексного подхода к процессу освоения учебного материала музыкально-теоретических дисциплин; принцип вариативности музыкально-теоретической подготовки на историко-стилевой основе; принцип подкрепления историко-стилевых знаний студентов музыкально-слуховым восприятием; принцип подчиненности хронологического аспекта изучения учебного материала структурно-логическому замыслу.

Внедрение в учебную практику данных принципов требовало соблюдения таких педагогических условий: ориентация музыкально-теоретического обучения на комплексно-синтетический базис (синтез теоретического, исполнительского и композиторского

видов деятельности, синтез теоретического, слухового и практического компонентов внутри каждого вида деятельности); расширение сферы самостоятельно-поисковой работы будущих учителей музыки в процессе овладения материалом интегрированного музыкально-теоретического курса на историко-стилевой основе; использование дифференцированного подхода к оцениванию творческих работ студентов в историко-стилевом аспекте.

Экспериментально доказывается, что оптимизацию музыкально-теоретической подготовки учителей музыки согласно требованиям их будущей профессиональной деятельности обеспечивает педагогическая модель, которая состоит из таких структурных компонентов: **мотивационно-потребностного** (направляет на заинтересованность деятельностью, понимание и осознание важности достижения конечного результата); **когнитивно-теоретического** (предусматривает приобретение фундаментальных знаний в историко-стилевом ракурсе); **слухо-перцептивного** (требует подкрепления теоретических знаний слуховой опорой); **мыслительно-операционного** (ориентирует на формирование аналитических умений); **креативно-коммуникативного** (устремляет на овладение коммуникативными и творческими навыками и умениями).

Формирование умения ориентироваться в историко-стилевых процессах музыки осуществлялось на протяжении трёх этапов: **подготовительного** (повторение и закрепление элементарно-теоретических знаний, умений и навыков), **классического** (овладение студентами нормами классического голосоведения) и **хронологического** (приобретение студентами музыкально-теоретических знаний, умений и навыков в историко-стилевом аспекте). Достижение целей и решение задач всех названных этапов требовало использования совокупности таких методов и приёмов: репродуктивного, исследовательского, креативного, практических упражнений, мотивации и стимуляции обучения, опоры на национальное музыкальное искусство, комплексности при формировании практических навыков, овладения азами композиции, проблемно-перцептивных заданий, “фронтального” погружения в эпоху, соблюдения сквозного стилового стержня – школьной песни, взаимообучения, нормотворчества, контроля и самоконтроля.

Анализ результатов исследования позволил констатировать позитивные сдвиги в формировании умения ориентироваться в историко-стилевых процессах музыки у студентов экспериментальных групп, что служит прямым доказательством эффективности предложенной методики.

Ключевые слова: музыкально-теоретическая подготовка, умение ориентироваться в историко-стилевых процессах музыки, стиловой музыкальный слух, интегрированный курс.

Malashevska I.A. Methods of Musical and Theoretical Training of Future Music Teachers on the Historical Style Basis. – Manuscript.

The dissertation for the degree of Candidate of Pedagogy – Speciality 13.00.02 –Theory and Methods of Music Education. – Dragomanov National Pedagogical University, Kyiv, 2005.

The scientific work is devoted to working out and approval of musical and theoretical methods of future music teachers training on the historical style basis. It is proved that effectiveness of musical and theoretical training of pedagogics musicians will increase on condition of unification of musical and theoretical subjects such as solfeggio, harmony and polyphony into integrative course on the historical and style basis that'll insure the combined expressive means of studying according their evolution and will help the students to form the skill to find the ways at historical style process of music. In the thesis it's made more accurate the concept: "to find the ways at historical style process of music"; it's concretized its structure. It's motivated the principles and methods, pedagogical condition and the model of musical and theoretical training of future music teachers at historical style foreshortening. It's worked out the system of criteria, indicators and determined the level of skill to be good at historical style of music process.

Key words: music and theory training, ability to be good at historical style music process, style music ear, integrative course.